

de arranque suggerent —aunque, a diferencia del de Chalmers, totalmente *apolítico*.

El problema de las relaciones entre la *génesis* y la *validez* del conocimiento —entre sociología y filosofía de la ciencia— parece estar siendo planteado hoy día de forma más cabal por autores como Putnam o Habermas. Pues tanto Chalmers como Woolgar dan la impresión de seguir empantanados en las aporías clásicas del mentalismo, en vez de extraer consecuencias del *giro lingüístico* de la filosofía contemporánea. El que dar una explicación sociológica de la ciencia implique socavarla epistemológicamente es el discutible supuesto que ambos en el fondo comparten. Chalmers, por ejemplo, afirma razonablemente que «los méritos de una teoría científica son independientes de la clase, raza, sexo o cualquier otra característica de los individuos o grupos que se adhieren a ella», pero de ahí deduce que «el desarrollo y evaluación de la ciencia no están sujetos de modo apropiado a explicación social» (p. 102). Demostrar la invalidez de esta inferencia puede ser el primer paso hacia una solución —o mejor, *disolución*— del problema.

JOSÉ A. NOGUERA

J. PAHL

Money and Marriage

London, McMillan, 1989.

Per mitjà de la tècnica de l'entrevista tancada a cadascun dels dos membres, distribuïda a una mostra no representativa de parelles, Jan Pahl ha intentat superar els estudis d'economia familiar des d'una perspectiva sociològica. En comptes d'un model econòmic adopta una concepció històrica de la parella, entesa com un contracte entre cònjuges en el qual s'estableix si més no una pauta de control (decisió del sistema d'assignació) i una pauta de gestió (decisions de despesa) de l'ingrés.

Els resultats indiquen que el control és mancomunat en la majoria de parelles, tot i que predomina la influència del marit, i que la gestió és compartida, tot i que aquesta resposta al qüestionari es revela més ideològica que real. En darrera instància, s'imposa el paper del cònjuge que obté més status de la seva posició en el món productiu.

El predomini del marit és molt alt en les parelles homogènies de classe obrera. Aquesta fórmula es correspon sovint amb la gestió basada en l'assignació periòdica del marit a la muller. I aquesta mena de gestió es correspon amb notables índexs de violència física.

D'altra banda, les dones addueixen més raons pràctiques i els homes ad-

dueixen més raons ideològiques quan justifiquen el contracte adoptat. En general, les dones s'encarreguen de les despeses de menjar i escola.

Hem de destacar l'agudesia amb què el qüestionari ha estat pensat en aquest estudi. La barreja de preguntes, concebuda com una mesura múltiple de les mateixes autotaxacions, permet detectar contradiccions latents en les respostes. El fet d'entrevistar els dos cònjuges, a més, en detecta la disparitat de visions. D'aquesta manera s'aconsegueix traspasar la imatge d'acord absolut que les parelles acostumen a presentar davant els *household surveys* i les entrevistes.

La idea del contracte conjugal es pot interpretar com una vessant més de la negociació familiar definida per Kellerhals (i aplicada per ell a l'anàlisi dels estils educatius i la cohesió familiar). Almenys apareixen algunes similituds entre els estils educatius de Kellerhals i els sistemes de gestió de Pahl. Així, el sistema d'assignació i l'estil basat en un estatut explícit semblen recolzar-se en una cohesió sorgida de la precisió de les normes i semblen concentrar-se en els estrats baixos. En canvi, els sistemes compartits i mancomunats potser es relacionen amb els estils contractualistes. Si bé aquests estils es concentren en ambients de classe mitjana, els sistemes compartits i mancomunats apareixen en parelles amb dona de classe mitjana i homes de classe treballadora.

XAVIER RAMBLA

J. FONTANA

La història després de la fi de la història

Barcelona, Eumo Editorial, 1992.

L'obra de Fontana ha mantingut al llarg dels anys un diàleg continu entre la recerca empírica —sobre la crisi del feudalisme, la revolució de 1868, etc.— i la reflexió teòrica —debat marxista, revisió de les escoles historiogràfiques, etc. Aquest darrer assaig sobre l'estat de la qüestió en la història durant els anys vuitanta s'inscriu en la segona línia. Tot inspirant-se en la polèmica aixecada per l'article de Fukuyama, replica subratllant les possibilitats de renovació del treball dels historiadors.

Si no entrem a detallar les aportacions i errades de les diverses escoles ementades per Fontana, podem resumir la seva argumentació més general en dues idees. D'una banda, reivindica l'autonomia de la història davant el patronatge que les altres ciències socials pretenen imposar-li sovint. Aquestes disciplines veïnes, addueix, esmicolen la totalitat del quadre social, que és precisament l'objecte de la història. D'altra banda, proposa de substituir les interpretacions lineals del passat i definir-lo com un encreuament d'opcions possibles.